

Votre Programme Matmidim – CHIOUR GUIMEL
Parashat Vayetsé – du 29 Nov au 3 Décembre 2020

ת"סד

Matmidim
Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Méa Brah'ot

Cette semaine, le sujet d'étude porte sur **la Mitsva de dire 100 Brah'ot chaque jour**.

Les H'azal nous disent que cette Mitsva date depuis Moshé Rabénou, d'autres disent que c'est David qui les a instituées plus tard pour sauver le Klal Israël qui souffrait alors de cent morts par jour.

Cette Mitsva étant d'une grande importance comme vous le verrez dans les textes rapportés, plusieurs questions ont été soulevées afin de réussir à parvenir au compte de cent. Par exemple savoir si l'on peut provoquer une situation qui impliquera une Brah'a alors qu'à l'origine celle-ci n'était pas nécessaire (Gorem Brah'a Chééna Tsrikh'a), ou bien quels sont les types de bénédictions qui sont pris en compte, ou encore est-ce que répondre Amen permet de valider une Brah'a supplémentaire dans le décompte ?

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יאָרע דבר תקלה על ידי, ולא אָכשׁל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אָסור ולא על אָסור מתר, ולא יִכְשְׁלוּ חֲבֵרֵי בְּדִבְרֵי הַלְכָה וְאִשְׁמַח בָּהֶם. כִּי יִתֵּן חֲכָמָה מִפִּי דַעַת וְתְבוּנָה. גַּל עֵינֵי וְאֲבִיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ.

Tephila après le Limoud

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יִחַצּוּ מִיָּהֶם, וְאֲנִי אֲבִטַח בְּךָ.

Programme du Dimanche

1. Source de la Mitsva de Méa Brah'ot

Deux sources principales sont citées dans les textes, dans la Guemarra c'est la Drasha d'un Passouk de la Torah qui est cité, mais dans les Commentateurs c'est la citation d'un Midrah qui montre que c'est de la décision des chefs de notre Peuple.

Dans certains textes il pourrait sembler que la Mitsva ne soit pas d'ordre Rabinique mais MinHatora, ce qui nécessite réflexion ...

מג: התכלת פרק רביעי מנחות

אומר זה שאמר לו הבא לי חותם של טיט ולא הביא תניא היה רבי מאיר אומר חייב אדם לברך 'מאה ברכות בכל יום שנאמר ויעתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך רב חייא בריה דרב אויא 'בשבתא וביומי טובי טרח וממלי להן באיספרמקי ומגד' תניא היה 'ר"מ אומר 'חייב אדם לברך שלש ברכות בכל יום אלו

רש"י:

הביא עונשו מרובה: מה ה' אלהיך וגו'. קרי ביה מאה: כשנסתם וימיס עובים. דלא מללו י"ח: טרח וממלא להו. למאה ברכות: באספרמקי ומגדי. אספרמקי בשמיס ומגדי מיני מגדים שטעונים ברכה: כולי האי

תוס'

דעבדל תנן: שואל מעמך. פי' ר"ת דהוי מ"ן מלא ויש מאה אומיות כפסוק וי"מ דמה עולה בל"מ ב"ש מאה ונקונטרס פירש אל תקרי מה אלא מאה פ' כלומר שחייב ק' ברכות וי"מ כדי להשלים מאה באומיותיה וכי קרית מאה הרי כולן:

Le Sefer Yéréim (ainsi que le Bahag) énumèrent cette Mitsva dans leur livre qui fait le décompte des 613 Mitsvot qui sont Mihatora

ספר יראים סימן רנה דפוס ישן – י'

מאה ברכות בכל יום. ויראת מאלהיך שמור אשר צוה בפ' והיה עקב ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך. ואמרינן במנחות בהתכלת [מ"ג ב'] היה ר"מ אומר חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום שנאמר ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם [וגו'] מאה שואל מעמך. ענין אחר מ"ה זה צ"י בא"ת ב"ש י"ם ה"ץ ה' בצד"י וי' במ"ם. ואנשי כנסת הגדולה קבעוה

ספר המנהיג דיני תפילה עמוד כז

כל פעל ה' למענהו. כל מה שברא הקב"ה לא ברא דבר שלא לצורך, עיניים לראות אזנים לשמוע, נחירים להריח פה לדבר ידים לעשות, רגלים להלך, ובכולם אנו חייבים להודות לו, זהו של ויאמר ה' מי שם פה לאדם או מי ישום אילם או פקח וזהו שנ' כל הנקרא בשמי לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל אתכם. למדנו מזה שהרואה מקום שנעשו בו ניסים לישראל חייב לברך. כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו. למדנו מזה שהקורא

בתורה צריך לברך על התורה. [שנ' ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוות למדנו מזה כשם שצריך לברך על התורה] כך צריך לברך על כל אחת מכל מצות שבתורה בשעת עשייתן. הנוטל את ידיו צריך לברך על נטילת ידים, וכן בכל הברכות

ודבר זה מסורת בידינו מאבותינו למשה בסיני שיש עלינו לברך מאה ברכות בכל יום, מן התורה, ומן הנביאי' ומן הכתובים. מן התורה מניין, דתניא במנחות פ' התכלת, ר' מאיר אומ' חייב אדם לברך מאה ברכות [...] מן הנביאי' מניין, שנ' נאום דוד בן ישי ונאום הגבר הוקם על, ודרשו רז"ל כשהודיעו לדוד שהיו מתים בירושלים מאה בכל יום עמד ותיקן להם מאה ברכות. ונראין הדברי' שאחר שיסדן משה רבינו ע"ה שכחום וחזר דוד ויסדום לפי שהיו מת' ק' בכל יום. מן הכת' מניין שנ' הנה כי כן יבורך גבר ירא ה' ושוב שכחו וחזרו חכמי התלמוד ויסדום כמו שמפורש בברכות

[...] ואלו הן מאה ברכות [...] וד' דברכת המזון, ג' מן התורה הזן על הארץ בונה ירושלים, וא' מדברי חכמי הטוב והמטיב

ספר כד הקמח ברכה

(Rabenou Beh'ayé. Nous avons ausssi rapporté quelques-unes des riches paroles de Moussar de ce Richon sur l'importance des Brah'ot)

[...] ומי שאוכל ואינו מברך על מזונו הרי זה שוכח את השם הוא שנא' (דברים ח) ואכלת ושבעת וברכת וסמך ליה (שם) השמר לך פן תשכח את ה' אלהיך, ועליו נאמר (תהלים יד) אוכלי עמי אכלו לחם ה' לא קראו. ולכך חייב אדם להזהר שלא יהנה מן העוה"ז בלא ברכה, ויזהר ביותר בברכת השולחן שהם שמונה ושיתבונן בכל הברכות כשיזכור את השי"ת ויזכרנו באימה וביראה ואם אינו עושה כן ואינו זהיר בהן עליו הכתוב אומר (ישעיה א) ישראל לא ידע עמי לא התבונן

אסור להתעצל מלהשלים בכל הברכות וצריך שיזהר שלא יקלו בעיניו, כי מן הדברים שהם קלים בעיני אדם יגיע אליו העונש לפי שעובר עליהם תמיד והרי הוא נענש בחטא הקל שהוא חוזר לחמור והוא שאמר דוד ע"ה (תהלים מט) עון עקבי יסבני עון שדשתי בעקבי יסובני. ועל כן צריך אדם לכוין בברכותיו בכל מאמצי כחו הן בברכות השלחן הן בברכות התפלה כי הם בין כלם מאה ברכות שחייב האדם לברך אותם בכל יום, ודבר זה מן התורה מן הנביאים ומן הכתובים. מן התורה דכתיב (דברים י) ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך. ואמרו ז"ל אל תיקרי מה אלא מאה, ועוד תמצא בפסוק צ"ט אותיות ועם תוספת אל"ף במה יעלו מאה. מן הנביאים שכן מצינו ביד דכתיב (ש"ב כג) נאם דוד בן ישי ונאם הגבר הוקם על על בגימטריא מאה. מן הכתובים דכתיב (תהלים קלא) הנה כי כן יבורך גבר ירא ה' כי כן בגימטריא מאה, ומה שהיו מאה ברכות בכל יום אמרו במדרש כלפי שהודיעו לדוד שהיו מתים בירושלים מאה אנשים בכל יום עמד ותקן להם מאה ברכות. ונראה מכל זה כי משה רבינו ע"ה יסדום תחלה ואחר כך שכחום וחזר דוד ויסדן ואחר זמנו של דוד שכחום וחזרו חכמי התלמוד ויסדום. ועוד יש לך להתבונן כי היו מאה ברכות בכל יום בחשבון אות ראשונה שבשם הגדול בחשבון המרובע וכן השם בחשבון הזה קו"ף שלימה. ועל כן מצינו באלפ"א בית"א דר' עקיבא קו"ף זה הבורא ומפני שבעשרה מאמרות נברא העולם אנו מברכין עשר ברכות כנגד כל מאמר ומאמר וזה מבואר

ספר המצוות לרמב"ם שורש א

השרש הראשון שאין ראוי למנות בכלל הזה המצוות שהן מדרבנן. דע כי זה הענין לא היה ראוי לעורר עליו לבאורו כי אחר שהיה לשון התלמוד שש מאות ושלוש עשרה מצוות נאמרו לו למשה בסיני איך נאמר בדבר שהוא מדרבנן שהוא מכלל המנין. אבל העירונו עליו מפני שטעו בו רבים ומנו נר חנוכה ומקרא מגלה בכלל מצוות עשה וכן מאה ברכות בכל יום ונחום אבליים ובקור חולים וקבורת מתים והלבשת ערומים וחשוב תקופות ושמונה עשר יום לגמור בהן את ההלל [...]

Programme du Lundi

טור אורח חיים הלכות ברכות השחר ושאר ברכות סימן מו

אבל ודאי חובה הוא על כל יחיד ויחיד לברך אותן [ברכות השחר] דתניא היה ר"מ אומר מאה ברכות חייב אדם לברך בכל יום וסמכוה על דרש הפסוקים. והשיב רב נטרונאי ריש מתיבתא דמתא מחסיא דוד המלך ע"ה תקן מאה ברכות דכתיב (שמואל ב כג) "הוקם על" ע"ל בגימ' ק' הוי כי בכל יום היו מתים ק' נפשות מישראל ולא היו יודעין על מה היו מתים עד שחקר והבין ברוח הקודש ותקן להם לישראל ק' ברכות וע"כ תקנו חכמים ז"ל אלו הברכות סדר העולם והנהגתו להשלים ק' ברכות בכל יום וצריך כל אדם ליזהר בהם והפוחת אל יפחות והמוסיף יוסיף על כל ברכה וברכה שנתקנה לו כמו שאמרו חכמים ברכות (מ א) ברוך ה' יום יום בכל יום ויום תן לו מעין ברכותיו ואמרינן בפרק כיצד מברכין (לה א) אר"י אמר שמואל כל הנהנה מן העוה"ז בלא ברכה כאילו מעל וצריך כל אדם ליזהר שלא יבא לידי מעילה.

מגן אברהם סימן מו

חייב אדם. ואם היא מ"ע ע' ברמב"ם ורמב"ן ובספר שתי ידות דף ק"א ע"ב

פרי מגדים אורח חיים אשל אברהם סימן מו

חייב. עיין מ"א. ועיין בשורש הראשון בר"מ דק' ברכות דרבנן, וברמב"ן לא מצאתי שיאמר ההיפוך, ואנן קיימא לן רק ברכת המזון שלש ברכות דין תורה, וברכה מעין שלש יש בו מחלוקת, וגם ברכת התורה, כדבעינן למימר אי"ה בהלכות ברכת הפירות [פתיחה כוללת אות א] בזה. וקצת קשה כיון שחייב הוא מדרבנן עכ"פ, אמאי בנהינן אם יצא אין מוציא דלא ליתנהי ולא ליברך, מידי דהוה אקידוש היום דרבנן, (דכבר יצא בתפלה או על הכוס דרבנן), עיין סימן רע"ג סעיף ג' ד'. וי"ל כמו שכתב המ"א בסימן קס"ז אות מ"א, ודמי זה לאכילת שבת דאם יצא אין מוציא

שו"ת יוסף אומץ (של החיד"א) סימן נ

[...] והן היום בא לידי ספר פני אהרן שנדפס מחדש והם שו"ת לכמהר"א אמריליוו זלה"ה וראיתי בא"ח סימן ז' שהאריך הרבה בענין זה ומידי עוברי אגב רהטאי ראתה עיני דיש להשיב הרבה על דבריו ואין הפנאי מסכים רק אדברה נא ב' ג' גרגירים לבד בעטיו של נח"ץ ואחזה אנכי שהביא משם הרב מגלה עמוקות אופן ע"ה שכתב התחיל משה לתקן לישראל ק' ברכות כשנתן מאה אדנים למשכן וכו' ואעפ"י שאמרו רז"ל דוד ראה ברוח הקדש שמתנו מאה נפשות עמד ותקן מאה ברכות וכו' וצריך לדעת אלה המצות שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה וכבר אמר משה ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך אל תקרי מה אלא מאה כדאיתא במנחות דף מ"ג הרי שמשה תקן מאה ברכות וכו' וכתב בספר הנז' שכן נראה דעת הגאונים שמנו ק' ברכות אחד מרמ"ח מצות עשה משמע דמשה רבינו תקנם דאם דוד המלך ע"ה תקנם היאך הוא מרמ"ח מ"ע עכ"ד. ונעלם ממנו דברי הרב המנהיג שהבאתי דכתב כן דמשה רבינו ע"ה תקנם

ומ"ש שכן נראה דעת הגאונים שמנו ק' ברכות אחד מרמ"ח מ"ע דאם דוד תקנם היאך הוא מרמ"ח מ"ע. בזה לא יגהה מזור דלכל הדברות הוא תקנת משה רבינו ע"ה ואינה מצוה מרמ"ח מ"ע דאורייתא שצינו הקב"ה. ומ"ש בספר המנהיג מסורת בידינו מאבותינו למשה מסיני לאו דוקא אלא כונתו שהיא תקנת משה רבינו ע"ה וכמ"ש אח"ך דמשה יסדם. ומה שהכריח הרב מגלה עמוקות דכתיב אלה המצות שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה. אינו הכרח דזהו תקנה ואינה מצוה ויכול היה דוד המלך ע"ה לתקן תקנה זו להציל ממות נפשם של ישראל ואין בזה משום אלה המצות. ותו שהגאון בעל הלכות גדולות שמנה מאה ברכות למ"ע ואחריו נמשכו שאר מונין את ישראל תרי"ג מצות עד זמן הרמב"ם. לא זו בלבד הוא היה מונה כדי שיכריח מזה שדעתו דהיא תקנת משה רבינו. שהרי מנה מצות אחרות מדרבנן כמ"ש הרמב"ם בספר המצות בשרש הראשון ע"ש באורך

בן איש חי שנה ראשונה פרשת בלק

ודע דאע"ג דכל הברכות אנשי כנה"ג שהם עזרא הסופר ובית דינו תיקנום אל תסבור לומר דמימות מרע"ה עד כנה"ג לא היו מברכים כלל, דדבר זה לא יתכן מכמה טעמי תריצי, אך הענין הוא כמו שהיה בתפילה דקודם אנשי כנה"ג היה כל אחד מסדר תפילתו כפי צחות לשונו עד שבאו אנשי כנה"ג ותקנו י"ח ברכות על הסדר שיהיו ערוכות בפי הכל בשוה, וכן היה ענין הברכות שהיה כל או"א מברך ומסדר ברכתיו כפי צחות לשונו ובאו אנשי כנה"ג ותקנו נוסח כל הברכות שיהיו ערוכות בפי הכל בשוה, וכמ"ש הרב ידי אליהו גאליפפה ז"ל דף ב' יע"ש, וקודם דאתא דוד הע"ה לא היו מדקדקים לברך כל או"א מאה ברכות כפי צחות לשונו הן בדרך תפילתו והן ע"פ הנאותיו אלא כאשר יזדמן, יש מברך עשרים ברכות יש ארבעים יש ששים או יותר, עד שבא דוד הע"ה ותקן לברך כל או"א מאה ברכות בכל יום, אך עדיין אין הנוסח שוה ואתו כנה"ג ותקנו נוסח שוה לכל אדם

בן איש חי שנה ראשונה פרשת וישב

יד. חייב האדם לברך מאה ברכות בכל יום. ובשבת ויו"ט יחסרון מחמת ברכות העמידה, ואז ישלים אותם במיני פירות וריח טוב. והנה מפורש בדברי רבינו ז"ל בשער רוח הקודש דף ד' ע"א וז"ל, דע כי כ"ב אותיות אלפ"א בית"א הם תלויות במאה ברכות שהאדם מברך בכל יום, וכאשר אין האדם מברך כלל איזו ברכה מהם, תחסר ממנו אותה האות שאותה ברכה תלויה בה, ואם בירך אותה אלא שטעה בה אז תהיה האות ההיא מצויה אמנם תהיה חסירה בעצמה, ואם בירך אותה כתקונה אלא שלא נתכוון בה אז תהיה האות ההיא חשוכה ובלתי מאירה עכ"ל. ומזה תבין כמה צריך האדם להשתדל במאה ברכות

שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכות השחר ושאר ברכות סימן מו סעיף ג

חייב אדם לברך בכל יום מאה ברכות לפחות

משנה ברורה סימן מו ס"ק י"ד

יד) ברכות - הטעם לפי שהיו מתים בכל יום מאה נפשות מישראל תיקן דוד ע"ז לברך מאה ברכות בכל יום. והנה בכל יום אנו מברכין עוד יותר ממאה ברכות כיצד בלילה כשהולך לישן מברך המפיל ובשחר מברך ענט"י ואשר יצר ועוד ט"ז ברכות בברכת השחר וג' ברכות על התורה [לדעת הרמ"א לקמן בסי' מ"ז סעיף ו' בהג"ה] הרי כ"ב וברכת ציצית ותפילין הרי עוד שלש לפי מנהגינו שמברכין שתיים על התפילין הרי כ"ה וברוך שאמר וישתבח הרי עוד שתיים וברכת ק"ש שחרית וערבית עם ברכת יראו עינינו שמנה הרי ל"ה ונ"ז ברכות דג' תפלות הרי צ"ב ובשתי סעודות שסועד אחת ערבית ואחת שחרית יש ט"ז ברכות כי בכל סעודה יש ח' ברכות על נט"י והמוציא וד' ברכות שבבהמ"ז וכשהוא שותה כוס בבהמ"ז מברך לפניו ולאחריו הרי בס"ה ק"ח ברכות וא"כ אף ביום התענית שחסר לו סעודה אחת ג"כ מקיים ק' ברכות [...]

Programme du Mardi

2. Provoquer une Brah'a Chééna Tsrih'a

Les Poskim interdisent en général de provoquer une brah'a Chééna Tsrih'a, par exemple faire le Birkat Hamazon pour ensuite faire les Brah'ot d'un nouveau repas. Comme c'est en soi une Souguia entière, nous ne rentrerons pas dans toutes les halah'ot de cette loi, mais nous ciblerons ce qui est nécessaire à savoir pour ce qui est de provoquer une Brah'a afin de pouvoir accomplir la Mittva de Méa Brah'ot. En effet, si les jours de semaine le compte peut être atteint relativement assez facilement, le Shabat et les jours de fête beaucoup sont manquantes.

Etudier d'abord l'avis du Rambam et du Or Zaroua

רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק ז

הלכה טו :

בזמן הזה שתקנו ברכת האפיקורסין בתפלה והוסיפו הטוב והמטיב בברכת המזון נמצאו חמש ברכות יתירות, בשבתות וימים טובים שהתפלה שבע ברכות, וכן אם לא נתחייב בשאר הימים בכל הברכות האלו כגון שלא ישן כל הלילה ולא התיר חגורו ולא נכנס לבית הכסא וכיוצא באלו צריך להשלים פ' מאה ברכות מן הפירות

הלכה טז :

כיצד אוכל מעט ירק ומברך לפניו ולאחריו וחוזר ואוכל מעט מפרי זה ומברך לפניו ולאחריו ומונה כל הברכות עד שמשלים מאה בכל יום

לחם משנה הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק ז

קצת קשה דמשמע דה"ק שיאכל תחלה מעט מן הפרי ויברך ברכה אחרונה ואח"כ מאותו הפרי עצמו יאכל מעט וזה נראה דאסור משום דאסור לגרום בברכות, אלא נראה דרבינו ודאי לא קאמר אלא שאם אכל ירק ולא היה בדעתו לאכול יותר בעת ההיא כשיעבור אותו העת צריך שיחזור ויאכל מאותו פרי כדי להשלים והשתא לא הוי גורם בברכות שכשאכל בתחלה ובירך לבסוף לא היה בדעתו לאכול יותר

ספר אור זרוע חלק ב - הלכות ערב שבת סימן כא

(הובא בדרכי משה סי' רמט)

[...] וכן נמצא כתוב בתשובות דערב שבת לאחר שקידש על היין היו מביאים גירמזי"לי לפני רבינו קלונמוס ולפני הזקנים והיו מברכים עליהם בורא מיני מזונות ואחר כך ברכה אחת מעין ג' כדי להרבות ולהשלים מאה ברכות ואח"כ היו אוכלים ללחם וצרכי הסעודה

Pensez-vous que ce qui faisait avec Rabénu Kalonimous est une façon permise de faire une Brah'a Chééna Tsrih'a ? Ou bien peut-il penser que ce cas là n'est pas considéré comme Eina Tsrih'a ?

Voir les différents avis rapportés dans le Maquen Avraham et les psakim suivants :

מגן אברהם סימן רטו (הובאו בסמוך דברי המחצית השקל המסביר את ראית המ"א מיומא)

כנשבע לשוא. דאמרי' דעובר משום לא תשא וגו' מ"מ אינו אלא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא היא (תוס' סוף ר"ה והרא"ש פ"ק דקידושין) ודעת הרמב"ם שהוא דאורייתא וכ"ה בתמורה דף ד' פשטא דתלמוד' והתו' מפרשי' דמיירי בלא ברכה ולדבריהם אם מברך מספק אינו עובר על לא תשא ועסי' י"ז ס"ב, אמרי' ביומ' ד"ע וניתי ס"ת אחרינא וניקרי אר"ל משום ברכה שא"צ דכשיביא ס"ת אחרת יצטרך לברך שנית ואסור לגרו' ברכה אחרת כשיכול לפטור בברכה א' וכ' הרשב"א בת"ה סוף בית א' דאסור לשיח בין שחיטה לשחיטה מה"ט וכ' ב"ש ד' נ"ח בשם הרבה פוסקים דבכל הברכות אמרינן כן דלא כמ"ע בתשובה סי' כ"ט דכתב דדוקא בברכת התורה אמרי' כן דלא נתקנה אלא משום כבוד צבור דליתא, וכ' של"ה דבשבת אם הביאו לו פירות תוך הסעודה יכול להניחם עד אחר הסעודה כדי לברך עליהם ברכה אחרונה דבשבת מותר לגרום ברכה כדי להשלים ק' ברכות וקשה דהא בגמרא בי"ה עסקי' וחסר ממנין מאה ברכות ובשל"ה עצמו דחק היאך יכול להשלים מנין ק' ברכות ואפ"ה אסור לגרום ברכה ק"ו בשבת ועוד שבתוס' שבת דף קי"ח כתבו דאסור לחלק סעודת שחרית לשנים כדי לקיים ג' סעודות משום דגורם ברכה שא"צ ואף דלא קי"ל הכי היינו משום סעודה ג' אבל משום ק' ברכות אסור להוסיף, ור"מ גלאנטי בתשובה סי' ל"ח כת' דבשבת יכול לצוות לבני ביתו שלא להביא כל הפירות לפניו בבית אחת עכ"ל וה"ה דיכול לצוות להביאם אחר הסעודה ומיהו אף בחול אם אין חפץ לאכול אלא מעט מעט או שחפץ לאכול אחר הסעודה רשאי אלא דבשבת ראוי לעשות כן משום הברכה ובכנסת הגדולה כ' בשם ס' הזכרונות דאפי' מצוה שלא יביאם לפניו אסור להרבות בברכות ועיין בספר שתי ידות דף ק"ב ע"ב

מחצית השקל אורח חיים סימן רטו

אמרינן ביומא כו'. דתנן התם כהן גדול ביום הכפורים היה קורא בספר תורה פרשת אחרי מות, וגולל עד פרשת אמור וקורא שם פרשת היום, וליכא בזה משום טרחא כיון דאמור ואחרי סמוכים, ובכדי שמתרגם המתרגם יש זמן לגלול עד אמור, אבל בפרשת פנחס במוספי היום היה ג"כ צריך לקרות, והוא רחוק יותר מכדי שמתרגם המתרגם הפסוק ואיכא טרחא דציבורא, לכן קורא פרשת פנחס בעל פה, אע"ג דקי"ל [גיטין ס, ב] דברים שבכתב אי אתה רשאי לאמרן בעל פה מכל מקום הותרה משום טרחא דציבורא, ועל זה פריך למה הותר לו לקרות בעל פה ונייתי ספר תורה אחריני שתהיה מגוללת מאתמול עד פרשת פנחס

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רצ

ירבה בפירות ומגדים ומיני ריח, כדי להשלים מנין מאה ברכות

משנה ברורה סימן מו

[...] וביום השבת חסר לו י"ג ברכות מהמאה וכדאיתא במ"א עי"ש ע"כ יראה להשלימם במיני פירות ומגדים ואם אין לו יוצא ע"פ הדחק במה שיכוין לשמוע ברכת התורה והמפטיר ויענה אמן וכדלקמן בסימן רפ"ד וכתב המ"א דלא יכניס עצמו בחשש ברכה שאינה צריכה משום מצות ק' ברכות. וביהכ"פ ג"כ יוצא בשמיעת הברכות כמו בשבת אך ביה"כ אחר כל החשבונות חסר לו עוד שלש ברכות וכתב המ"א דישלים זה בברכת הריח על הבשמים אך כ"ז שלא הסיח דעתו מלהריח אסור לחזור ולברך משום ברכה שאינה צריכה. וכן יוכל להשלימם בברכת אשר יצר אם נזדמן לו. ואפשר דיוצא ע"פ הדחק במה שמכוין לשמוע חזרת הש"ץ

Programme du Mercredi

3. Les différentes possibilités de compléter le compte de 100

* Le « Ein Kélokénou » que l'on dit à la fin de la Tephila. Comprendre l'avis du Chibolei Haléket et du Kolbo

ספר שבלי הלקט ענין תפילה סימן א

[...] וכנגדן אנו ממלאין בשבת י' קורין בתורה. ז' בשחרית וג' במנחה. שהן כ' ברכות אחת לפניה ואחת לאחריה ט' ברכות למפטיר וז' לתפלת מוסף הרי ל"ד. ועוד ברכת קדוש היום נוספת שאינה בחול כ"א ברכת היין וברכה א' מעין ג' הרי ל"ו. המכוין ב"ט לק' ברכות ינוחו לו ברכות על ראשו. ובשם רבינו שלמה זצ"ל מצאתי לפי תקנו לומר אין כאלהינו בשבת לפי שאין מתפללין י"ח ברכות כ"א ז' וד' פעמים אנו אומרים אין. אין כאלהינו. אין כאדונינו. אין כמלכנו. אין כמושיענו. וד"פ מי וד"פ נודה אין מ"י נוד"ה הרי אמן. וד' פעמים ברוך וד' פעמים אתה הרי נראה כאומר י"ב פעמים אמן וז' ברכות אנו מתפללין הרי י"ח כנגד י"ח ברכות שמתפללין בחול ומעתה אין אנו חסרין כלום

ספר כלבו סימן לז

יש מקומות שנהגו לומר אין כאלהינו אחר תפלת מוסף אחד שבת ואחד יום טוב כדי להשלים מאה ברכות שחייב אדם לברך בכל יום כי בשבת וביום טוב אין אדם מתפלל מ"ח ברכות רק ז' נמצא שיצאו מהן ל"ג ברכות בין ערבית בין שחרית ומנחה ומשלימין אותן בז' ברכות של מוסף ושש שבסעודה שלישית וכל כנוים שיש באין כאלהינו שכל אחד מהן עולה להשלים ברכה אחת נמצאו נשלמו ל"ג ברכות שהיו חסרות, ואחריו אומר פטום הקטורת והשיר שהלויים היו אומרים ובמקומות שלא נהגו לאומרו יאמרו ברכות אחרות להשלים מנין המאה ברכות כמו שאמרו רז"ל בפרק התכלת רב אשי בשבת וביום טוב ממלא להו במיני מגדי ופירות

* Les Brah'ot de la Torah et de la Haftara

הגהות מיימוניות הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק ז

פ' רב חייא בריה דרב אייבא ממלו להו באספרמקי ומגדי פי' בשמים ופירות. וכתב רא"מ הברכות שמברכין הקוראין בתורה כל אחד ב' ברכות וה' של מפטיר עולים לחשבון לשומעיהם לפיכך נכון לקוראים בתורה לומר הברכות בקול רם וגם בלאו האי טעמא ראוי הוא כדי שיענו העם אחריהם דלמי הוא אומר ברכו את ה' המבורך כשאומר בלחש וק"ל. ועוד דאסור לעונה דהיינו החזן להגביה קולו יותר מן המברך

רא"ש מסכת ברכות פרק ט

[...] וגם יכוין אדם בשבתות וימים טובים לברכת הקורא בתורה והמפטיר(ל) ויענה אמן ויעלו לו להשלים מנין ברכות

בית יוסף אורח חיים סימן מו

ג דתניא היה רבי מאיר אומר מאה ברכות חייב אדם לברך בכל יום. בפרק התכלת (מנחות מג:): ומנין מאה ברכות כך הוא בלילה כשהולך לישן מברך המפיל חבלי שינה ובשחר מברך נטילת ידים ואשר יצר ועוד מברך ט"ו ברכות מאלהי נשמה עד הגומל חסדים טובים ושלש ברכות על התורה וברכת ציצית וברכת תפילין וברוך שאמר וישתבח וברכות ק"ש שחרית וערבית שבע הרי ל"ב ונ"ז ברכות בשלש תפלות ובשתי סעודות שהוא סועד אחת ערבית ואחת שחרית יש ט"ז ברכות ח' בכל סעודה אחת כשנוטל ידיו וברכת המוציא וד' ברכות שבברכת המזון וכשהוא שותה מברך לפניו ולאחריו הרי מאה וחמש ברכות אדם מברך בכל יום ואם הוא מתענה חסרו ח' מסעודה אחת שאינו סועד ונמצא שאינו מברך אלא צ"ח ויש לו להשלימן כשיניח ציצית ותפילין בתפלת המנחה ויברך עליהם. ובשבת חסר בכל תפלה י"ב ברכות וברכת התפילין הרי ל"ז וכנגדם אנו מוסיפין ברכה אחת מעין שבע וקידוש ותפלת מוסף שיש בה ז' ברכות וסעודה שלישיית שיש בה ח' ברכות הרי י"ז חסרו עדיין עשרים להשלים מאה וחמש שאנו מברכין בכל יום נמצא שלהשלים מאה ברכות חסרים עדיין ט"ו ברכות וכבר אמרו בפרק התכלת (שם) דממלא להו באספרמקי ומגדים פירוש מיני בשמים ומיני פירות: וכתוב בשבלי הלקט (סי' א) בשם גאון דמשלימין הברכות עשרים בשבת שקורין בתורה ז' בשחרית וג' במנחה ומברך כל אחד אחת לפניו ואחת לאחריה הרי עשרים ברכות והמפטיר מברך שבע וכן כתוב בהגהות מיימוניות פ"ז מהלכות תפלה (אות פ) בשם רא"ם (יראים סי' רנה) דברכות שמברכין הקוראים בתורה וברכות המפטיר עולין לשומעיהן לחשבון וכן כתב הרא"ש בסוף פרק הרואה (סי' כד) ומשמע מדברי ההגהות שם דדוקא כששומעין אותן ועונין אחריהם אמן ולי נראה דאפילו אם אומרים אותם בלחש כיון שהשומעים יודעים איזו ברכה הוא מברך ומכוונים לצאת בה ידי חובתם ועונין אחריה יוצאים כדאמרינן בפרק החליל (סוכה נא): שבבית הכנסת של אלכסנדריא היו מניפין בסודרין להודיע שסיים שליח צבור הברכה ויענו אמן אלמא שהיו עונים אמן אף על פי שלא שמעו הברכה דכיון שידועין איזו ברכה סיים די בכך וכמו שכתב רבינו בסימן קכ"ד וכיון שיכול לענות אמן אע"פ שלא שמע משמע דהכי נמי נפיק ידי חובת אותה ברכה בכך ואם הוא מתענה בשבת חסרו י"ו ברכות שבשתי סעודות וט"ו ברכות שחסרים בכל שבת הרי ל"א וכשתחשוב כנגדם עשרים ברכות שמברכים הקוראים ושבע שמברך המפטיר הרי כ"ז עדיין חסרו ד' וצריך להשלימם בברכת ציצית במנחה ובברכת ציצית בשחר על טלית קטן ובברכות הריח ולדעת האומרים דאין מברכים על התורה אלא שתי ברכות דהערב נא אינה אלא סיום ברכה ראשונה נכניס במקומה ברכת המקדש שמו ברבים וסמ"ג כתבה במנין הברכות (עשין כז קיד).

Programme du Jeudi

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רפד סעיף ג

צריך לכיין לברכות הקוראים בתורה ולברכות המפטיר ויענה אחריהם אמן, ויעלו לו להשלים מנין מאה ברכות שחיסר מנינם בשבת

רבי עקיבא איגר אורח חיים סימן רפד

ויענה אחריהם אמן. משמע דבעי' תרתי שישמע ויענו אמן אף דבסי' ר"ג ס"ב מבואר דיוצא בברכה ע"י שומע כעונה אף בלא ענה אמן הכא גרע דל"ש לומר שומע כעונה דהא הוא לא קרא בתורה. ול"ש לומר דהוי כמברך רק ע"י עניית אמן דגדול העונה אמן עולה לחשבון ק' ברכות כ"כ במשבצות זהב לעיל סי' קכ"ד ע"ש

פרי מגדים אורח חיים משבצות זהב סימן קכד

נסתפקתי בהא דחייב לברך מאה ברכות ובשבת מכיין לברכת הקוראים כבסימן רפ"ד [סעיף ג] ויענה "אמן", אם דווקא תרתי בעינן, או שומע כל הברכה לחוד אף על פי שלא ענה אמן יצא. ומה שהביאני לזה, דבסימן ר"ג סעיף ב' "לצאת ממש" כל ששמע כולה אף על פי שלא יענה אמן, וכל שכן הא. או דלמא הא עדיפא, שהרי הר"ב אומר כן האדון ז"ל במ"א בסימן מ"ו אות ח' דכל שיש לו מגדים לא מהני ששומע הברכות, ואמאי אטו מי עדיף מברכה שמחויב "ממש לצאת" שומע כעונה, שמע מינה דעדיף ועדיף. והוא בשלמא המחויב לברך על האוכל או טלית וכדומה כששמע מאחר ומכיין שומע כעונה וכאלו מברך בעצמו, מה שאין כן למאה ברכות איך נאמר שומע כמברך והוא לא קרא בתורה, רק כשעונה אמן וקיימא לן [ברכות נג, ב] גדול העונה אמן מהמברך, אז עולה לו למאה ברכות, נמצא חמור להשלמת מאה שצריך "לשמוע" וגם אמן כמו שכתב המ"א בסימן מ"ו [ס"ק] ח', מה שאין כן "לצאת ממש" קיל וכששמע יצא אף על פי שלא ענה אמן, וכאמור. וברא"ש ברכות [פ"ט] סימן (ע"ב) [כד] ובסימן רפ"ד לקמן שם נאמר דיכין ויענה אמן, וכדאמרן

מגן אברהם סימן מו

[...] ומ"ש סי' רפ"ד ס"ג דיוצא כששומע ברכת התורה והמפטיר היינו מי שאין לו פירות תדע דאטו ר' אבהו דממלי להו באספרמקי ומגדי לא היה בחבר עיר מקום שקורין בתורה ומפטיר אלא כדאמרן וגם צריך שיכין וישמע וכמ"ש סי' רפ"ד דהא דמי למי שמחויב בברכה דצריך שישמע כמ"ש סי' קכ"ד ע"ש דלא כמ"ש ב"י כאן. אח"כ מצאתי בכ"ה בשם מהר"מ מטראני ח"א סי' קי"ז וק"פ ג"כ דאין יוצא בשמיעת הברכות אלא מי שאין לו פירות ומיהו כתב דביה"כ מוטב לצאת בעניית אמן מלהריח [...]

ב"ח אורח חיים סימן מו

ומ"ש אבל ודאי חובה וכו'. כלומר לא יסמוך כל אדם על עניית אמן ושלא יברך בעצמו אעפ"י שהוא בקי בהן דפשיטא דחובה היא על כל יחיד ויחיד וכו' והביא מה שהשיב רב נטרונאי וכו' להורות שיהיו נזהרין לברך אותם ולא יסמכו על עניית אמן כי איכא סכנת מיתת מאה ישראל בכל יום כמו שהיה קודם שתקן דוד מאה ברכות אלו דלא מהני עניית אמן אלא לעמי הארץ שאינן יודעין לברך אבל היודע צריך לברך

משנה ברורה סימן רפד

(ו) אחריהם אמן - דע"י עניית אמן חשוב כאלו היה מברך לעצמו

משנה ברורה סימן תרכב

ה) וא"א אין כאלהינו - לפי שבשבת אומרים כן כדי למלאות החסר ממאה ברכות בכל יום וביוה"כ איכא הרבה
שבחים וא"צ למלאות בזה

Bon Limoud sur Matmidim !